

Sparkad chef får facket att agera

Divisionschefen för kirurgi i Landstinget Västmanland fick nyligen sparken av den nye sjukvårdsdirektören, vilket får skarp kritik av den lokala läkarföreningen. Flera klinikchefer hotar nu med att säga upp sig.

– »Håll tyst, annars får du sparken.« Det är signalen som sjukvårdsdirektören skickar ut till alla. Det visar att det inte finns någon frihet att säga vad man tycker i organisationen, säger Inge Eriksson, ordförande i Västmanlands läkarförening.

Det var den 11 maj som divisionschefen för kirurgi, Lars-Olof Svensson, fick beskedet om entledigande från den inhyrde konsulten och sjukvårdsdirektören Rolf Forsström, som anställdes den 1 maj. Skälet: Forsström saknar förtroende för divisionschefen.

– Han hade knappt hunnit börja, ändå uppger han att förtroendet saknas. Forsström säger att Svensson uppgett information till sina klinikchefer som han ansåg vara hemligstämplad. Det gällde vilka arbetsuppgifter Svensson erbjudits i den nya organisationen. En ren bagatell, kommenterar Inge Eriksson.

Läkarföreningen har uppvisat ett starkt stöd för divisionschefen och öppet riktat hård kritik mot sjukvårdsdirektören. Inge Eriksson talar om en djup förtroendeklyfta mellan ledning och personal. Men

Lars-Olof Svensson

frågan är om det är fackets roll att tycka till när förtroendet mellan två chefer är skadat.

Inge Eriksson instämmer:

– Det kan man undra. Den ene chefen är vår medlem, vilket är en aspekt. Den andra aspekten är att sjukvårdsdirektörens agerande undergräver förtroendet för honom själv, det påverkar vår relation till honom. En tredje aspekt är att facket nog bör kunna uttala sig i frågor som gäller ledningsstruktur, landstingspolitik, chefers funktion eller brist på funktion.

Lars-Olof Svensson meddelade i våras, efter att det stod klart att tolv av hans klinikchefer sagt upp sig, att hans position som divisionschef i praktiken hade blivit omöjlig. Han såg sig tvingad att avgå om inte landstingsdirektör Jan Brithon flyttades bort. När det senare blev klart att en ny chefskonsult skulle tillsättas för att lösa pro-

blemen, återgick cheferna till sina tjänster.

Cheferna var starkt missnöjda med ledningen av sjukvården. Till saken hör att ett spararbete om 800 miljoner kronor gäller från årsskiftet i landstinget, samtidigt som kirurgin skulle drabbas av extrakostnader för vårdgarantin.

Lars-Olof Svensson gissar att den verkliga orsaken till avgångskravet är att han har varit frispråkig och förklarat för ledningen vilka konsekvenser olika beslut får för verksamheten. Vid flera tillfällen har han begärt direktiv från ledningen hur han ska driva verksamheten utifrån spararbetet. Men han fick aldrig svar, han följde i stället besluten till punkt och pricka. Ett exempel är att han i

februari beslöt att stoppa alla operationer utanför länet inom divisionen för att uppfylla

vårdgarantin – eftersom pengarna inte räckte.

– Jag fick veta att budgeten var överordnad allt annat enligt landstingsstyrelsen. Om landstinget inte var berett att betala vad det kostar att utlokalisera patienter till andra län, kan inte jag som chef ställa kraven att vår verksamhet ska göra det med mindre budget, säger Svensson.

Men måste du inte som chef leva efter beslut som fattas?

– Absolut. Mitt problem är väl att jag har tagit i de ekono-

»Mitt problem är väl att jag har tagit i de ekonomiska problemen på allvar.«

miska problemen på allvar. Jag hade kunnat överskrida budgeten utan att säga något, säger Svensson.

En av klinikcheferna i divisionen, Kenneth Lindahl, chef för akutkliniken, säger att Lars-Olof Svensson hade ett starkt stöd av kollegorna och att de är väldigt kritiska till att han fått avgå. Personligen känner han sig starkt tveksam till att fortsätta som chef.

– Det är en förtroendefråga. Hela ledningskulturen är fel. Ett antal chefer har också blivit avpolletterade av Brithon.

Även Lennart Edmark, chef för operationskliniken, överväger om han ska kliva av chefsstolen.

Sjukvårdsdirektör Rolf Forsström säger att orsaken till att divisionschefen entledigats är att han agerat så att förtroendet är förbrukat. Och det beror inte på konflikten i våras, bedyrar han. Att det talas om förtroendeklyfta mellan läkare och ledning är, enligt honom, inget som berör hela landstinget:

– Vi pratar egentligen bara om en division, sjukvården består av flera. Jag möter en väldigt positiv anda bland andra.

Han tycker att det är tråkigt att organisationen riskerar att tappa fler läkare.

– Jag hade ett möte med dem i går (23 maj, reds anm), och jag fick inte de signalerna. Trist, men det är ett fritt val.

Agneta Borgström

Kritiserad chef föreslås som ny divisionschef

Per-Otto Olsson är tilltänkt som ny divisionschef för kirurgin i Västmanland. I hans cv finns en JO-anmälning för brott mot yttrandefriheten.

Inom kort kommer sjukvårdsdirektören att presentera efterträdaren till den sparkade Lars-Olof Svensson. Förslaget

är Per-Otto Olsson, nyutnämnd klinikchef för kirurgin.

För några år sedan var han chef för Ortopedicentrum i Östergötlands läns landsting, där omstruktureringen på Vrinnevisjukhuset ledde till protester och avhopp bland läkare – och kritiken riktades mot Olsson.

Senare blev han, tillsammans med landstingsdirektören, även kritiserad av Justitieombudsmannen (JO) för agerandet mot en ortopedläkare. JO menade att han kränkt läkarens yttrande- och meddelarfrihet.

Kennet Lindahl, chef för akutkliniken, säger att alla

klinikchefer accepterat valet, även om de väl känner till Olssons historia i Östergötland.

– Han anses som en duglig person. Ingen kritik har framkommit. I den situation vi är i känns det inte som att man kan göra så mycket.

Agneta Borgström

Det snurrar snabbt, likt en karusell, bland sjukvårdens chefer. »Chefer har blivit mer av en förbrukningsvara«, menar läkaren och chefsrådgivaren Jan Westin.

Foto: Image Network/Scanpix

Chefskarusellen går snabbare

En chefskarusell pågår i sjukvården, som styrs allt hårdare av ekonomiska villkor. Chefsuppdraget har blivit svårare, menar läkaren och chefsrådgivaren Jan Westin.

– Chefer har blivit mer av en förbrukningsvara i vården. Mitt intryck är att sättet att driva de ekonomiska frågorna har gjort det tuffare för verksamhetschefer i dag, säger Jan Westin, pensionerad läkare i internmedicin, hematolog och författare till boken »Läkare som chef och ledare«.

Han betonar att sjukvården, som vilket annat företag som helst, har ägare som sätter ramarna. Ibland kan de naturligtvis besluta om åtgärder som inte uppskattas av läkarna.

Jan Westin håller inte med om den vanliga uppfattningen att sjukvården blivit mer politikerstyrd. I stället efterlyser han mer förståelse mellan ledning och verksamhetschefer. Politiker är inte sjukvårdsutbildade och behöver

därför bra beslutsunderlag från läkare och annan sjukvårdspersonal.

– Ibland tycker jag att läkarprofessionen är kraftlös och jag upplever att politikerna tvingas fatta beslut utan adekvat medicinskt underlag som grund. Sällan är det så att läkarprofessionen talar med en enda röst, säger Westin.

I nästa mening försvarar han läkarna som ofta efterfrågar långsiktighet i politiska beslut. Han talar om spektakulära omorganisationer på många håll i landet – och enorma omsvingningar bland politikerna.

– I till exempel Skåne har jag varit med om beslut som vänt 180 grader på några dagar. Sådant är aldrig bra för vården.

Jan Westin är rädd att tystnaden sprider sig i sjukvården och att chefer inte vågar ut-

trycka kritik. En tendens han märkt av är att landstingen börjar tillsätta chefsposter som heltidsbefattningar, utan någon tjänst att falla tillbaka på.

– Underförstått är det personer som inte är läkare som avses. Personerna hänger då lösare och arbetsgivarna kan förfara friare. Cheferna upplever sig alltmer otrygga, säger Jan Westin.

Han har alltid trott på rak kommunikation som ledarstil. En verksamhetschef måste kunna säga vad hon eller han tycker till sin närmaste chef. Samtidigt, lägger han till, måste man vara lojal mot fattade beslut.

– **Lojaliteten »uppåt»** är således ofrånkomlig, och det måste också finnas en stark lojalitet mot den verksamhet man företräder. Det är det här som gör verksamhetschefsrollen så svår, men samtidigt den avgörande drivkraften i uppdraget att förena de båda lojaliteterna, säger Westin.

Agneta Borgström

Läkare vann tvist om upphovsrätt

Helsingborgsläkarna Astrid och Per Björgell, författare till »Journalärboken«, får säga upp sitt avtal med förlaget Studentlitteratur, enligt dom i Lunds tingsrätt den 23 maj. Boken har kommit ut i fyra upplagor sedan 1987. Efter fjärde upplagan ville författarna avbryta samarbetet med förlaget, men förlaget sa nej, och 2005 stämde författarna förlaget. Författarparet belönades förra året med det så kallade ALIS-priset Upphovsrättens hjältar för att de drivit frågan. ■

Ny ordförande i IPULS

Catharina Andersson Forsman är ny ordförande i IPULS, som ägs av Läkarsällskapet, Läkarförbundet och SKL, och syftar till att stödja läkares behov av vidare- och fortbildning. ■

Råd i forskarfrågor

Regeringen har tillsatt en ny, rådgivande forskningsberedning. Av 13 ledamöter har 4 anknytning till vård eller medicinsk forskning: Jan Lundberg, global forskningschef AstraZeneca, Ingalill Rahm Hallberg, professor i vårdvetenskap, Lunds universitet, chef för Vårdalinstitutet, Sophia Hober, professor i molekylär bioteknik, KTH, projektledare inom Human Proteome Resource samt Lena Nordholm, professor i psykologi, rektor, Högskolan i Borås. ■

Nytt industriavtal gäller Läkarförbundet

Det senaste industriavtalet gäller nu formellt även alla medlemmar i Läkarförbundet.

Förbundet har nu skrivit på ett hängavtal till den senaste överenskommelsen mellan Läkemiddelsindustriföreningen, LIF, och Sveriges Kommuner och Landsting, SKL.

Huvudöverenskommelsen trädde i kraft den 1 april 2007. Som Läkartidningen berättade i nr 50–52/2006 innehåller den några uppmjukningar av de skärpningar som trädde i kraft 2005. Återigen kan inbjudningar under vissa förutsättningar skickas direkt till läkarna. Visst utrymme för sociala aktiviteter finns också.

En annan nyhet är att all sponsring ska redovisas i en samsarbetsdatabas på LIFs webbplats.

Att Läkarförbundets underskrift har dröjt har berott på diskussioner med Läkarsällskapet, enligt förbundsordförande Eva Nilsson Bågenholm. ■